

Maksātnespējas
kontroles dienests

**Maksātnespējas procesa administratoru un tiesiskās aizsardzības
procesa uzraugošo personu disciplinārlietu ierosināšanas
apkopojums**

RĪGĀ

2022

Saturs

Ievads	3
1. Normatīvā regulējuma uzskaitījums	4
2. Subjekti, kuri ir tiesīgi izteikt priekšlikumu par disciplinārlietas ierosināšanu	5
3. Disciplinārlietas ierosināšanas pamati	6
4. Disciplinārlietu komisijas lēmumos paustās atziņas	7
4.1. Normatīvo aktu būtisks pārkāpums	7
4.2. Profesionālās ētikas normu būtisks pārkāpums	8
4.3. Sistemātiski normatīvo aktu pārkāpumi	10
5. Kopsavilkums	11

IEVADS

Maksātnešpējas procesa administratoru (turpmāk – administrators) un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu disciplināratbildības institūts ir salīdzinoši nesens, jo ar grozījumiem Maksātnešpējas likumā attiecībā uz administratoru profesijas regulējumu tas ir ieviests kopš 2017. gada 6. janvāra.

Disciplinārlietas ierosināšana ir Maksātnešpējas kontroles dienesta kompetencē,¹ savukārt pēc disciplinārlietas ierosināšanas disciplinārlietu izskata disciplinārlietu komisija.²

Maksātnešpējas kontroles dienests ir apkopojis būtiskākās atziņas, kuras radušās disciplinārlietu izskatīšanas gaitā. Apkopojuma mērķis ir veidot vienotu praksi, lemjot jautājumu par disciplinārlietas ierosināšanu, īpašu uzmanību pievēršot disciplinārlietu komisijas atziņām par disciplināratbildības pamatiem, kas apkopojumā atspoguļotas tēžu veidā.

Apkopojums aptver trīs šobrīd visbiežāk praksē analizētos disciplināratbildības pamatus lietās, kas ierosinātas pret administratoriem, proti, normatīvo aktu būtiski pārkāpumi, profesionālās ētikas normu būtiski pārkāpumi un sistemātiski normatīvo aktu pārkāpumi.

Apkopojumu plānots regulāri papildināt ar jaunām atziņām no prakses.

¹ [Maksātnešpējas likuma 31.¹ pants.](#)

² [Maksātnešpējas likuma 31.⁴ pants.](#)

NORMATĪVĀ REGULĒJUMA UZSKAITĪJUMS

- 1) Maksātnespējas likuma IV1 nodaļa "Tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošās personas un administratora disciplinārā atbildība" (pieejams [šeit](#)).
- 2) Ministru kabineta 2017. gada 3. maija noteikumi Nr. 233 "Maksātnespējas procesa administratoru un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu disciplinārlietu noteikumi" (pieejams [šeit](#)).
- 3) 2017. gada 14. jūlija Maksātnespējas procesa administratoru un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu profesionālās ētikas kodekss (pieejams [šeit](#)).

**SUBJEKTI, KURI IR TIESĪGI IZTEIKT PRIEKŠLIKUMU PAR
DISCIPLINĀRLIETAS IEROSINĀŠANU³**

Disciplinārlietu var ierosināt Maksātspējas kontroles dienesta direktors pēc:

- 1) tiesneša priekšlikuma;
- 2) prokurora priekšlikuma;
- 3) biedrības "Latvijas Maksātspējas procesa administratoru asociācija" priekšlikuma;
- 4) Maksātspējas kontroles dienesta direktora iniciatīvas.

³ [Maksātspējas likuma 31.¹ panta pirmā daļa.](#)

DISCIPLINĀRLIETAS IEROSINĀŠANAS PAMATI⁴

Disciplinārlietu pret tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošo personu un administratoru var ierosināt par:

- 1) normatīvo aktu būtisku pārkāpumu;
- 2) profesionālās ētikas normu būtisku pārkāpumu;
- 3) sistemātiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem, ja tos konstatējis Maksātnespējas kontroles dienests šajā likumā noteiktajā kārtībā;
- 4) pilnvaru ļaunprātīgu izmantošanu, ja to konstatējis Maksātnespējas kontroles dienests šajā likumā noteiktajā kārtībā;
- 5) valstij, parādniekam vai kreditoriem nodarītiem zaudējumiem, ja zaudējumu apmērs pārsniedz 20 minimālās mēnešalgas un tas ir konstatēts ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Ierobežojums disciplinārlietas ierosināšanai – IESTĀJIES NOILGUMS!

- 1) pagājuši divi gadi no pārkāpuma pārtraukšanas dienas;
- 2) pārkāpumi izdarīti pirms 2017. gada 6. janvāra.⁵

⁴ [Maksātnespējas likuma 31.¹ panta otrā daļa.](#)

⁵ [Maksātnespējas likuma 31.⁸ panta pirmā daļa.](#)

DISCIPLINĀRLIETU KOMISIJAS LĒMUMOS PAUSTĀS ATZIŅAS

NORMATĪVO AKTU BŪTISKS PĀRKĀPUMS

Ne katrs normatīvo aktu pārkāpums ir disciplinārpārkāpums. Būtiskums ir pārkāpuma raksturojošā pazīme. Līdz ar to nepieciešams vērtēt, vai ar katru konkrēto normatīvo aktu pārkāpumu ir nodarīts kaitējums, piemēram, konkrētā maksātnespējas procesa kreditoru kopumam (būtisks kaitējums, piemēram, var būt arī gadījumā, ja ir nodarīti materiāli zaudējumi), kā arī – kāda ir pārkāpuma ietekme uz maksātnespējas procesa virzību.

Praksē, piemēram, par būtisku normatīvo aktu pārkāpumu ir atzīts tas, ka administrators pretlikumīgi rīkojies ar parādnieka finanšu līdzekļiem. Tas ir tikai likumsakarīgi, jo šāda administratora rīcība ietekmē kreditoru iespējas saņemt pēc iespējas pilnīgāku prasījumu apmierinājumu, un šāda ietekme vienmēr tiek izvērtēta, izskatot ierosināto lietu disciplinārlietu komisijā.

PROFESIONĀLĀS ĒTIKAS NORMU BŪTISKS PĀRKĀPUMS

Par profesionālās ētikas normu būtisku pārkāpumu var uzskatīt tādu administratora rīcību, ja ētikas normu pārkāpumi ir konstatēti vairākos maksātnespējas procesos, kā arī atsevišķu ētikas normas pārkāpumu var kvalificēt kā būtisku, ja tas ir klajā pretrunā profesionālās ētikas normām. Administratoram, pildot amata pienākumus, ir jābūt apveltītam ar augstiem profesionālās ētikas standartiem.⁶

Disciplinārlietu komisija ir atzinusi, ka jebkura tiesību norma, izņemot atsevišķus tiesību normu veidus, ietver arī ētiskas darbības modeli, tādējādi aptver arī attiecīgu ētikas normu. Tiesību normas pārkāpums tādējādi aptver arī ētikas normu pārkāpumu.

Līdz ar to, vērtējot iespējamus ētikas normu pārkāpumus, ir jāvērtē tādi fakti, kas nav vērtēti, analizējot iespējamus Maksātnespējas likuma pārkāpumus. Vienus un tos pašus faktus un argumentus nevar izvērtēt gan saistībā ar tiesību normu pārkāpumu, gan saistībā ar ētikas normu pārkāpumu. **Administratoru nevar saukt pie atbildības par ētikas normu pārkāpumu par tiem pašiem faktiem, par kuriem administrators tiek saukts pie disciplināratbildības saistībā ar normatīvo aktu pārkāpumiem.**⁷

Nenoliedzami, ka viens no sensitīvākajiem jautājumiem ētikas normu kontekstā ir **komunikācijas konflikti starp administratoru un maksātnespējas procesā iesaistīto personu**. Minētie jautājumi disciplinārlietu komisijā ir vērtēti, un turpmāk ir norādītas galvenās atziņas.

Problemātisku jautājumu risināšana parasti nav konstruktīva, ja tiek lietoti izteikumi, kas var tikt uztverti personīgi. Ne velti ētikas mācībā tiek norādīts, ka morālā stāja prasa izklāstīt ideju savstarpēji pareizā attieksmē, iejūtoties otras personas ādā un sajūtot otras personas sāpes kā savējās.⁸ Un, kā to norādījis Leons Holms (*Leon Holmes*), juridiskās profesijas amata būtība prasa ne tikai profesionālās ētikas normu ievērošanu, bet plašāku tikumisko stāju, tostarp apdomību.⁹ Tādēļ, risinot problēmu, būtu vēlams atturēties no personīgām piezīmēm attiecībā uz situācijā iesaistītajām personām.¹⁰¹¹

Administrators ir tiesas iecelta persona, kura pilda valstij nozīmīgas funkcijas.¹² Tādējādi attiecībā uz personu, kura veic šos pienākumus, ir izvirzītas augstas prasības, un valsts sagaida, ka administrators savus pienākumus pildīs apzinīgi, labā ticībā un godprātīgi. Tādēļ ir būtiski, ka personām, kuras ieņem administratora amatu, ir tāda personiskā kvalitāte kā augsti ētikas standarti.¹³

Administrators savā amata darbībā ir pielīdzināts valsts amatpersonai un administratoram kā juridiskās profesijas pārstāvim un valsts amatpersonai ir jāapzinās, ka nav pieļaujama neprofesionāla attieksme pret savu pienākumu pildīšanu. Valsts no administratora sagaida, ka

⁶ Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 9. novembra lēmums lietā Nr. A420258418, AA43-1543-18/7 un Satversmes tiesas 2015. gada 12. marta spriedums Nr. 2014-23-01. Secinājumu daļas 13.2. apakšpunkts.

⁷ Disciplinārlietu komisijas 2020. gada 21. jūnija lēmuma lietā Nr. D-2/2021-A. 5.1. punkts.

⁸ Ingrem D.B., Pārksa Dž. E. Ceļvedis ētikā. Rīga: Dienas Grāmata, 2011, 32.–33.lpp.

⁹ Holmes L. Ethics, Legal Ethics, and the Classical Tradition. *Arkansas Law Review*, 2014, Vol.67, p. 366.

¹⁰ Līdzīgi: Fišers R., Ūrijs V., Petons B. Prasme vienoties. Kā sasniegt vēlamu. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2002, 38. lpp.

¹¹ Disciplinārlietu komisijas 2020. gada 21. jūnija lēmuma lietā Nr. D-2/2021-A. 8. punkts.

¹² Satversmes tiesas 2015. gada 12. marta spriedums Nr. 2014-23-01. Secinājumu daļas 13.2. apakšpunkts.

¹³ Disciplinārlietu komisijas 2020. gada 23. septembra lēmuma lietā Nr. D-3/2020-A 6.2. punkts.

administrators ir lietpratīgs profesionālis ar pietiekami augstiem profesionālās ētikas standartiem, lai ne tikai spētu efektīvi vadīt maksātspējas procesus atbilstoši likuma prasībām, bet godprātīgi pildītu valsts uzticētos pienākumus, ar savu rīcību nodrošinātu valsts interešu aizsardzību un veicinātu stabilu komercietesisko vidi.¹⁴

Par kritērijiem būtiska ētikas pārkāpuma konstatēšanai varētu uzskatīt faktu, ka **komunikācijā izmantoti rupji vārdi, necenzēta leksika, nekorekta komunikācija notikusi publiskā vidē** un tādējādi mazinājusi sabiedrības uzticību maksātspējas procesu profesionālai administrēšanai kopumā.¹⁵

¹⁴ Turpat.

¹⁵ Disciplinārlietu komisijas 2020. gada 22. oktobra lēmuma lietā Nr. D-4/2020-A 6. punkts.

SISTEMĀTISKI NORMATĪVO AKTU PĀRKĀPUMI

Pamatatziņa, kura tiek vienmēr lietota, vērtējot šo disciplinārlatbildības pamatu, ir šāda: termins "sistemātiskums" nozīmē "tāds, kas notiek vairākkārt, atkārtoti".¹⁶ Jēdziens sistemātiskums nozīmē vienveidīgas darbības atkārtotību noteiktā laika periodā. Otrreiz veikta darbība dod pamatu darbību atzīt par sistemātisku. Maksātnespējas likumā vārdkopā "sistemātiski normatīvo aktu pārkāpumi" vārds "sistemātisks" lietots nozīmē "vairākkārt, atkārtoti".¹⁷

Disciplinārlietu komisija, atzīstot, ka ierosināšanas lēmums par administratora sistemātiskiem normatīvo aktu pārkāpumiem ir pamatots, ņem vērā, ka administratora darbību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi ir pieļauti vairākkārt, atkārtoti un šādi pārkāpumi izdarīti gan salīdzinoši īsā laika periodā, piemēram, septiņu mēnešu periodā un arī pēc tam, kad Maksātnespējas kontroles dienests ir izvērtējis administratora rīcību un pieņēmis sākotnējos lēmumus.¹⁸ Tāpat pārkāpumi izdarīti atkārtoti salīdzinoši ilgstošā laika periodā, piemēram, divu gadu laikā.¹⁹

Tātad būtiskākais ir sistemātiskuma konstatēšana, un laika periods katrā gadījumā var atšķirties, kā arī **pārkāpumu sistemātiskums var tikt atzīts kā vienā, tā arī vairākos maksātnespējas procesos.**

Atbilstoši disciplinārlietu komisijas norādēm, konstatējot sistemātiskus normatīvo aktu pārkāpumus, **ir nepieciešams izvērtējums par šo pārkāpumu ietekmi uz konkrēto maksātnespējas procesu.** Tāpat ir jākonstatē vai normatīvā akta pārkāpums ir būtisks, vai arī tam ir formāls raksturs.²⁰

¹⁶ Latviešu valodas vārdnīca. 30000 pamatvārdu un to skaidrojumu. Rīga: Avots, 2013.

¹⁷ Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama 2013. gada 31. janvāra sprieduma lietā Nr. A420744710 10.1. punkts.

¹⁸ Disciplinārlietu komisijas 2021. gada 10. decembra lēmuma lietā Nr. D-3/2021-A.

¹⁹ Disciplinārlietu komisijas 2021. gada 23. marta lēmuma lietā Nr. D-1/2021-A 5.-6.1. punkts.

²⁰ Disciplinārlietu komisijas 2022. gada 7. septembra lēmums lietā Nr. D-2/2022-A.

KOPSAVILKUMS

1. Disciplinārlietu nevar ierosināt sakarā ar noilgumu, tas ir, ja ir pagājuši divi gadi no pārkāpuma pārtraukšanas dienas.
2. Normatīvo aktu būtisku pārkāpumu konstatēšanai nepieciešams izvērtējums, vai ar katru konkrēto normatīvo aktu pārkāpumu ir nodarīts kaitējums konkrētā maksātnespējas procesa kreditoru kopumam, kā arī, kāda ir šo seku ietekme uz maksātnespējas procesa virzību.
3. Pamats ierosināt disciplinārlietu par profesionālās ētikas normu būtisku pārkāpumu rodas, ja ētikas normu pārkāpumi administratora rīcībā tiek konstatēti gan vairākos maksātnespējas procesos, gan atsevišķu ētikas normu pārkāpumu var kvalificēt kā būtisku, ja tas ir klajā pretrunā profesionālās ētikas normām.
4. Jānošķir fakti, par kuriem tiek ierosināta disciplinārlieta par ētikas normu pārkāpumiem, no faktiem, par kuriem tiek ierosināta disciplinārlieta uz cita disciplināratbildības pamata, jo par vieniem un tiem pašiem faktiem nevar ierosināt disciplinārlietu pēc diviem disciplināratbildības pamatiem.
5. Būtisks ētikas normu pārkāpums var tikt konstatēts, kad administrators komunikācijā izmanto, piemēram, rupjus vārdus, necenzētu leksiku, nekorekta komunikācija notikusi publiskā vidē.
6. Sistemātiski normatīvo aktu pārkāpumi konstatējami, ja administratora darbību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi ir pieļauti vairākkārt, atkārtoti un izdarīti vienā vai vairākos maksātnespējas procesos īsākā vai garākā laika periodā, ievērojot noilgumu.
7. Analizējot, vai pieļauti sistemātiski normatīvo aktu pārkāpumi, ir nepieciešams izvērtēt šo pārkāpumu ietekmi uz maksātnespējas procesu, līdz ar to ir jāizvērtē vai normatīvā akta pārkāpums ir būtisks, vai arī tam ir formāls raksturs.